

زمانی ئه‌ده‌بی سیسته‌می هیمایان

فردینان دوسوسور د وی باوه‌ریی دابوو کو زمان، سیسته‌می هیمایانه و ههر سیسته‌مه‌کی زمانی، زنجیره‌که ژ جوده‌هیین ده‌نگی و واتایی کو پینکفه دهینه‌گردان. ئەڤ سیسته‌مه ب ریکا پیوه‌ندیین کاریگه‌ر دنا‌قه‌را ره‌گه‌زین ده‌نگی و واتایی مینا هیمایین زمانی کار دکهن و به‌رامبه‌ریا ره‌گه‌ز و یه‌که‌ییین زمانی، چه‌واتیا کارکنا سیسته‌می زمانی دیار دکهن. (1)

لدویف نیرینا سوسوری، زمان "سیسته‌مه‌که ژ هیمایان کو بیروبا‌وه‌ران دهر‌دبریت، ژبه‌ر هندی دگهل سیسته‌می نفیسنه‌ئه‌ده‌بی، ئەلف و بییا‌که‌ر و لالان، ئایینیین جه‌فه‌نگی،

هیمايین لهشکهری و... دشیت بهیتته ههقبه رکن. لی زمان
گرنگترینی فان سیستمه مانه. " (2)
پالمه ژی د پهرتووکا (نیرینه کا نوی بۆ و اتاسازی) دده ته خوه باکرن
کو ژبه ر سی نه گهران زمان ژ سیستمی پیوه نديکردنی جبا و ازه:

1- زمانی خودان په یام، ته نیا یه که یه کا زانیاری نینه به لکو
پشکهک ژ نهرکی وی بۆ پیوه نديديین جفاکی دزقریتته فه.

2- د سیستمی زمانی دا، هیما و په یام (دال و مه دلول) ههر دوو د گرنگی و پیوه نديبیه کا نالوز
دناقبه را وان ههر دوواندا هه یه.

3- پیناسه کرن و پیشکیشکرنا هویرا په یامان د زمانی مرۆقی دا، کاره کی گه لهک ب زه حمه ته
و رهنه ههر نه شپین فی کاری نه انجام ژی بده یین، لی نه فابا ته د سیستمی دیترین
پیوه نديکردنی دا هند ب زه حمه ت نینه و په یام دشیت سه ربه خو ژ سیستمی خوه یی
په یوه نديکردنی، ب هاریکاریا زمانی بۆ نمونه زمانی ئنگلیزی بهیتته پیناسه کرن. (3)

که واته نه م لدویف ئیک ژ پیناسه یین زمانی (ههر چه ند هند یا ته و او نینه) دشپین بیژین زمان
سیستمه مه که کو پینکها تیبیه ژ هیما یین دهنگی و ریکه فتن ل سهر هه یه و ژ بوونا پیوه نديکردنی
دنا ف جفاکی دا دهیتته بکار تانین و ل لایه کی وی په یام (پتیریا جاران) و ل لایه کی دیتری وی،
هیما (یان symbol) هه یه:

زمان

په یام هیما (symbol)

که واته نه م ل فیبری پیدفیه بزاین هیما چیبه.

1- هیما:

"هیما" بریتیبیه ژ ههر تشته کی کونونه راتیا تشته کی دیتر ژبلی خوه دکه ت. ب و اتا یه کا
دن بریتیبیه ژ ههر تشته کی کول سهر تشته کی دیتر ژبلی خوه ده لاله تی دکه ت. ل راستی دا
هیما تشته که کو جهی تشته کی دیتر دگریت. کول فیبری ناماده نینه یانژی رهنه ههر هه بوون
بۆ نه بیت. هیما دوو جوړن:

هیما یین خوه یی و هیما یین سرۆشتی

هیما یین خوه یی ریکه فتنه کا به روهخت ل سهر هه یه و پیوه نديا دناقبه را هیما و اتا وی
خوه ییه و اته ریکه فتنه جفاکی ل سهر هه یه. دقان جوړه هیما یان دا دناقبه را دال و مه دلولا و اندا
هیچ لیکچوونه ک و نیزیکیه ک نینه و پیوه نديا وان ته نیا خوه ییه. بۆ نمونه هیما یین هاتن و

چوونى كو دناڤ وانداه رهنكى سور نيشانا (مه ترسيى) يه.

هيمايين خوهيى دوو جورن:

أ. هيمايين زمانى: نهو دهنكن كو مرؤفب ريكا نه ندامين دركاندى، ژ بوونا نيشاندانا تشتان، رويدانان و تاييه تمه نديين جيھانا دهرقه، زاردكته لدويث نيرينا سوسورى، هيمايين زمانى پيوهندي يا تشتهكى (يان نافهكى يان چه مكهكى يان واتايهكى) و فورمهكى دهنكى يه. ب فى رهنكى، ههر هيمايهكى زمانى، واتايى و هكو فورمهكى دهنكى نيشان ددهت.

ل راستى دا ههر هيمايهك، راستيهكا دهر و ناسيه و ژ دوو پشكين فورمى دهنكى (دال) و واتايى (مه دلول) پينك هاتيهه. ههر نيك ژ وان دووان نهوا ديتر دئينيه هزرا مرؤفى و پينكه گرى ددهت. بؤ نمونه فورمى دهنكى يى (خانى xani-)، چه مكى (خانى) دئينيه د هزرا مهدا و پينكه گرى ددهت. ل دهمى كو هيچ پيوهندييهك دناڤهرا دهنكين (خانى) و (خانى) دناڤ جيھانا دهرقه دا نينه. نهقه ژى ههر نهو يه سوسورب (ريكه فتن) دزانيت چونكى (گلهك په يقين جورا و جور دزمانين جياواز دا ژ بوونا نيك چه مك هاتينه دانان، نهقه ژى بهرى چندين سهدان نه ره ستوى باسكرييه.

كارى نه دهيياتى و رهنه و شرؤقه كرنا نه دهبى دكه قيته دناڤ فى چارچووقه دا. مه د تهوهرى جيئشيني دا، چندين فورمين دهنكى ههنه (و نه دشين ههر نيك ژ وانان لدويث هزا خوه له بئيرين).

كارى سهره كيبى نقيسه ر و هوزانفانان ههلبژارتنا باشتين فورمى يه دفى بيافى دا هوزانا حافزى شيرازى، باشتين نمونه يه. هاتنا (ساقى) ل ده ستپيكا ديوانا وى، لدويث وى په ياما كو حافزى دقيت بگه هينيت، باشتين ههلبژارتنا فورمين دهنكى يه دگهل و واتايى و د تهوهرى جيئشيني دا.

مينا:

"الا يا ايها الساقى... " "نفس باد صبا مشك نشان..."

الا اى حبيب دل... نفس باد سحر... ..

الا اى رفيق من... نفس باد صبحگاهى... ..

... و ...

هروه سان دشين جهى (الساقى) و (صبا) د تهوهرى هاونشيني و لدويث هيمايين دهنكى، واتايى، سينتاكسى و... بهيته شرؤقه كرن.

ب. هيمايين نه زمانى: مه بهست نهو هيمانه كو دهنكى نين و خوهيى ژى نين (4)، و اته ب زمان ناهينه دهربرين. پيوهنديا دناڤهرا هيماو واتايى ريكه فتن جفاكى ل سهر نينه. بؤ

نمونه مرؤقین خوبنده وار ب دیتنا په یفا (خانی) دگه هنه و اتا وی و نه گهر خوبنده واری نه بیت نه شین بگه هنه و اتا وی. لی ههر مرؤقه ک خوبنده وارو نه خوبنده وار ب دیتنا (خانی) دگه هیته و اتا وی. ب فی ناوایی دشین بیژین هیمايین سرؤشتی نهو هیمانه کو هه همیشه دگهل مه دلولی خودا و دناؤ سرؤشتی دا هاورنه. مینا: دویکیل (نیشانا ناگری یه)، نهور (نیشانا بارانی) یه.

2- پشکین هیمايی:

ههر هیمايیه ک دوو روویه، روویه ک (دال)ه و روویه کی دیترا (مه دلول) و پیوه نديا دناقه را فان دوو روویان ب (ده لالهت) دهیته نیاسین. دال هه مان رووی به ره هسته و مه دلول رووی شه شارتيی وییه.

$$\frac{\text{دال}}{\text{مه دلول}} = \frac{\text{ده لالهت}}{\text{مه ترسی}} = \frac{\text{گلویا سوور}}{\text{مه ترسی}} = \text{پیوه نديا رنگی سوور و مه ترسی}$$

$$\frac{\text{سوراتیا روومه تی}}{\text{شهرم}} = \text{پیوه نديا سووراتیا روومه تی و شهرمی}$$

$$\frac{\text{شوبن پی}}{\text{که سی ب ریقه دچیت}} = \text{پیوه نديا شوبن پیان و که سی ب ریقه دچیت}$$

دفی هوزانی دا:

عباس عینی شریف / چشمک بزن ستاره

ای ماه پاره پاره (5)

هوزانغان ژلایه کیفه ب بکارثانینا په یفا (ستاره = ستیر) و دکو هیمايیه ک، و اتا سهره کی و فهرهنگی دئینیهته د هزرا مه دا و ژلایه کی دنقه لدویف ریژا دووی چه مکه کی دن دکه فیهته د میشکی مه دا و ل داوی چه مکه کی په کسان ب ریکا سیمبول سازی دروست دکه ت.

دفی هوزانی دا:

نیما یوشیج :

قاصد روزان ابری / داژوک! کی می رسد باران؟

بر بساطی که بساطی نیست

در درون کومه تاریک من که ژره‌ای با آن نشاطی نیست
و جدار دنده‌های نی به دیوار اتاقم داد از خشکیش می ترکد...

نیمای ب تیکه‌لکرنا دهنگی یا (داژوگ) (= به‌قا داری) ژلایه‌کیشه ب فی هیمائی، فی
گیان‌ه‌وری دئینیتته دهنرا مه‌دا و ژلایه‌کی دنقه (داروک) مینا په‌یام هینه‌ری رۆژین نه‌وری و
بارانی هاتیه باسکرن. ب فی شیوه‌ی هۆزانفانی نه‌فه‌په‌یشه وه‌کو هیمایه‌ک بز دوو تشتان بکار
ئینایه و ب سیمبول سازی، دۆرییه‌کا نه‌ده‌یی دایه زمانی خوه.

د هۆزانی (سهراب سپهری) ژی دا هیمائی چهند دۆری دهینه دیتن:

سهراب سپهری / (6) - حرف‌هایم، مثل یک تکه چمن روشن بود

- به طنین گل سرخ

- پشت پرچین سخنهای درشت (7)

د فی هۆزانی ژی دا وینین پارادوکسی دهینه دیتن:

خنده‌گریند همه لاف زنان بر در تو (8)

گریه‌خندند همه سوختگان در بر تو «کیم سنایی»

په‌یوه‌ستا:

ژلایه‌ سوسوریقه ره‌گه‌زین زمانی مینا پشکین سیسته‌مه‌کی پیکه‌تیبه و ب تنی
نه‌نجامی پیکه‌گریدانا په‌یف و تشتی نینه. نه‌م ژی مینا، ئوله‌ن، سیمان‌تیکفانی ئنگلیزی
دشین واتایی ب فی ره‌نگی پیناسه بکه‌ین:

(واتا پیوه‌ندییه‌کا دوو لایه‌نه‌یه دناقبه‌را وینی هزری و په‌یفی دا) (8)

وه‌سا خوه‌یا دبیت کو پیوه‌ندی دناقبه‌را وینی هزری و په‌یفی دا پیوه‌ندییه‌کا به‌رامبه‌ری و
دوو لایه‌نه‌یه. وینی هزری دشیت نبشاندهری په‌یفی بیت و په‌یفی ژی دشیت وینه و چه‌مکی
هزری درووست بکه‌ت. ب وینه‌کرنا تشتان، رویدان و... په‌یفی دچه دناقبه‌را مه‌دا و ب دیتن
و گوه‌لی بوونا په‌یفی، وینه د هزری دا درووست دبیت. واتا ل راستی دا پیوه‌ندییه‌که دناقبه‌را
په‌یفی و فی وینی هزری دا. د وینی هۆزانکی دا، وینه ب واتا خوه‌یا خوازیه‌یی د پیکه‌ته‌یا
هۆزانی دا ناماده دبیت. ب فی ره‌نگی پیتقیه‌ پرسیار بکه‌ین په‌یفا (نیرگز) چ پیوه‌ندی دگهل
گولا (نیرگز) دا هه‌یه؟

ب گوه‌لی بوونا په‌یفا (نیرگز) (9) د فی رستی دا: "د وی باغی دا نیرگز گه‌له‌کن"، وینه‌ک ژ
فی گولی د هزرا مه‌دا درووست دبیت. وینه‌یه‌ک کونموونه‌که ژ گولین (نیرگز) و دبیتنی مه‌دللول
و ده‌نگین (نیرگز) کو دبیتنی دال.

یا خوه‌یا په‌یه کو دناقبه‌را دال (ده‌نگین کو دهینه زارکرن یان دهینه نقیسین) و مه‌دللول (وینی)

هزری ژ نیرگری فینجا چ نافی گولی بیت، نافی ژنه کی بیت، بیرئانینا بیره وهریه کی بیت، نیشانا ئەقینداریی بیت) یداج پیوهندییه کا سرۆشتی نینه و په یفا نیرگز راستیه کا روت تره ژ وی وینی نیرگری کول سهر به ریه کی دکینشین. و ئەق په یفه، هزرا وهرگری به رف وی وینی روت بانژی مه دلولی رینمایی دکهت. که واته دشین بیژن کو دال (په یفا نیرگز ل شیوی زارکن و نقیسینی

دا) و مه دلول (وینی هزری) پیوهندییه کا سرۆشتی دگه له هفدا و دگه له گولا نیرگری د جیهانا دهرقه دا نینه و ته نیا ریکه فتنه که دناقهه را کورد زماناندا. ب فی رهنگی هه جفاکه کی په یفه ک ژبو فی گولی هه لپژارتیه و نا کربه. ب فی رهنگی دبیین کو په یفا نیرگز نه شیت سرۆشتی گولا نیرگری هه بیت و ئەگه ر ئەم فی په یفی ل شوینا فی گولی دانین (دروهک) زنده تر نینه. هه ر وهکی (نمبرتواکوی) گوتیه "نیشانه بریتیه ژ هه می وان تشتان کو لدویف ریکه فتن جفاکی و بهروهخت، تشت کی ل شوینا تشت کی دیتر دده نه ناساندن." (10) ب فی رهنگی به ده می ئەم بهری خوه ددهینه فی هوزانی.

(ما آن شقاییم که با داغ زنده ایم) (11)

دبیین کو (شقایق) ژ لایه کیشه جوهره گوله که و ژ لایه کی دیشه هیمایی دهر د و کوفانی به.

3- جوړین هیمایان:

ب فی شیوهی دشین هیمایان دابه شی سی جوړان بکهین:

1. هیمایی سرۆشتی: واته ئەو هیمایا کو دناقهه را دال و مه دلولا وی دا پیوهندییه کا سرۆشتی هه بیت و ب گشتی ژ بوونا په یوه ندیکرنی درووست نه بووینه. پیوهندییا دال و مه دلولی ژ جوړی ئەگه ریه. مینا دویکیل و ئاگر، دهنگی ناخ دگه له ههست کرن ب ئیشانی...

2. هیمایی خوهی: واته هیمایه ک کو دناقهه را فۆرم و چه مکی وی دا پیوهندییه کا خوهی هه بیت واته ب ریکه فتن جفاکی درووست بوویه، مینا په یفا (خانی) و ده لاله تا وی د واتا خانی دا و...

3. هیمایی وینه یی: واته هیمایه ک کو دناقهه را فۆرم و چه مکی وی دا لیکچوونه ک هه بیت مینا وینی خانی ل سهر وی بخوه ده لاله تی دکهت یان ژی نه خشی جوگرافی ئیرانی کول سهر ئیرانی بخوه ده لاله تی دکهت و...

ئەق دابه شکره ژ لایی هژماره کا زۆرا لۆژیک ناس و زمانفانین کهفن و نویشه هاتیه په سه ندرن. ژ وانان دشین باسی فردیناند دوسوسوری بکهین. سوسوری پشکه ک ژ تیورین خوه لدویف پیوهندییا دناقهه را دال و مه دلول و پشک و جوړین هیمایا دانینه. لی هنده ک

زانایین دن هه نه کو لدور جوړین هیمایان باوهری ب هندهک ناقین دن هه نه، هه چهنه
جیاوازیه کا هند دناقبه را پیناسین واندا ناهیتته دیتن. فیلسوفی ته مریکی، چارلز سندرس
پیرس سی جوړین هیمایان دیار دکته:

1. هیمایین نایکونیک: کو هیما وه کی مسداقییه، مینا وینی که شتییه کی و یان ژی تابلویهک
کوب وینه ل سهر هاتیه نیشان دان جگاره کیشان قه ده غه یه. (هیمایین وینه یی).

2. هیمایین ئیندکسی: پیوه ندیا هیما و مسداقی لدویف پیوه ندیا ته گهریه، مینا دویکیل
نیشانان ناگریه و ئهور نیشانان بارانی یه. (هیمایین سروشتی).

3. هیمایین سیمبولیک: هیما و مسداقان پیوه ندیه کا ریکه فتنی هه یه، مینا زمانی مروغان
(12) (هیمایین خوه یی).

ئه دم دشین بیژین کود هیمایین نایکونیک کی دا، پیوه ندیا دال و مه دلولی ژ جوړی
لیکچوونی و هیمایین ئیندیکسی ژ جوړی ته گهری و هیمایین سیمبولیک کی ژ جوړی
ریکه فتنی نه و دئه نجام دا لیکچوونی سروشتی و پیوه ندیا ته گهری، پشه ری نیاسینا وان
نینه. راسته کو لدویف گوتنا سوسوری و زمانقان و هیماناسان، جیهان کومه کا سیسته مین
هیما ییه و "دشیان دا هه یه کو ژ شیوه و چه مکین زمانقانی بولیگدان و رافه کرنا سیسته مین
هیمایان مفا بهیته و هرگرتن" (13) لی یا راست ته وه کو مهیدانا کارکرنا رهنه گری ته ده بی و
زمانقانی، هیمایین سیمبولیکه. و نه هیمایین نایکونیک کی و ئیندیکسی - کود واندا هیچ
هوکاره کی سروشتی و ته گهری نینه کا بوچی جوړه کی تابهت ژ دال و مه دلولان پیکفه دهینه
گریدان. رهنه گری ته ده بی و زمانقان پیدقیه بزنان کا چه وان په یفا (شقایق - نیسانوک)
دزمانی ته ده بی دا بوچه ندین و اتایان هاتیه بکار ئینان:

ناقئ گولی / خه شخاش / داخ / دهر د / ده ستپیکا به هاری / ناقئ کچه کی و د قئ به ییتا
حافزی دا چ پیوه ندی دناقبه را دال (په یفا خویش) و مه دلولی وی (د واتا "خویش" - خوه) و
ئه وا دهیته دهرزا مه دا واته ("خیش" ب راما نا گیسن) دا هه یه:

مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو

یادم از کشته خویش آمد و هنگام درو

خیش

ب قئ رهنگی تیور زانین ته ده بی و زمانقانی بونیا دگه ری لدویف زانستی هیماناسیی
پیشنیار دکهن کو پینگا فا ئیکی ته فه بیت کو هیمایان بنیاسین و بزانیان کو زمانی هوزانکی
بارا پتر ژ کیژ گرویی هیمایان دروست دبیت و ته ده بیات قان هیمایان چه وان بکار دئینیت.

4- زانستی هیماناسی؛

ل دویت فی چندی سوسوری زانستهک دامه زانند کوب
 راقه کرن و شروفه کرنا هیمایان رادبیت. نهو دبیت:

"نهم دشین هزارا خوه د زانسته کی دا بکهین کوبابه تی وی
 فه کولینا پیشکه فتنا هیمایان د ژيانا جفاکی دا بیت. نهو زانسته
 پیشکه که ژ زانستی جفاکی، و هر وه سان پیشکه که ژ دهرووناسیا
 گشتی و دبیتنه وی زانستی (هیماناسی semology). (14)
 یا کویسن ژی هیماناسی ب فی رهنگی پیناسه دکهت (15):

"زانستی هیماناسی هلسوکه وتی دگهل وان بنه مایین گشتی دکهت کوری خوه شکه ری
 دروست بوونا پیکه پاتا زانستی هر جوره هیمایه کی به و هر وه سان هلسوکه وتی دگهل
 تاییه نندین بکارینانا وان و سرؤشتی تاییه تی هه می جورین سیستهمین هیمایی دکهت."
 د نه ده بیاتی دا، هیماناسی هه ول ددهت پیوه ندیا دناقبه را دال و مه دلولی دا پهیدا بکهت و
 هر وه سان بزانیته چ پیوه ندی دناقبه را وی تشتی نقیسه ری ئافراندی و نهو تشتی خوینهر و
 وهرگرتی دگه هیت دا هه به. د هیماناسی دا نهو تیوره هه به کو هر به ره هه مه کی نه ده بی،
 هیمایین تاییه تین خوه هه نه و د نه نجام دا هر به ره هه مک و اتایه کا تاییه ت دروست دکهت.
 کهواته مه پیته کی ب زانسته کی هه به کو بچیه دناق جیهانا فان هیمایاندا و ب راقه کرنا
 پیوه ندیا دناقبه را دال و مه دلولی دناق دهقی نه ده بی دا رابیت و ده لاله تین واتایی بین وی دیار
 بکهت. هیماناسی هه ول ددهت کو خوه ژ شیوه بین کلاسیک و نه زانستی قورتال بکهت و
 فه کولینه کا هه مه لایه نه ل سهر ره گه زین ئستاتیکی بین دهقی بکهت و هر به ره هه مه کی
 نه ده بی ب ریکا هیمایان شروفه بکهت. هیماناسی هه ول ددهت نیشان بدهت کا هیما ژ چ
 تشته کی دروست دین، لدویف چ یاسایه کی کار دکهن و چ جوره تشتهک دشیت ل شوینا
 تشته کی دیتر ده لالهت ل سهر و اتایه کی بکهت؟ نهو زانسته هلسوکه وتی دگهل وان تشتان
 دکهت کو دشین ل شوینا تشتین دیتر ده لالهت ل سهر و اتایه کی بکهن، ب ده برینه کا دن
 "هیماناسی نیاسینا وان ریکه فتین سهره کینه کو وی هیزو شیانی ددهته هه وینه و
 سالوخدانه کا نه ده بی کو (واتایه کا دن) بدن" (16). هیماناسی فه کولینی ل هندی دکهت کو د
 هیمایی دا، دال (بؤ نمونه په یف) نه شییت دگهل مه دلولی وی (بؤ نمونه و اتا وی په یفی) دا ئیک
 بیت و د راستی دا په سه ندرکنا فی په یفی ل شوینا وی واتایی، جوره کی دره وینه و ب گوتنا
 (ئیکوای "هیماناسی تیوره که دربارهی دره وی" (17)).

5- پیوهندی دناقبهرا هیماناسی و زمانقانی دا :

سوسورد باسکرنا جیاوازی دناقبهرا زمان و ناخافتنی دا و نیاسینا هیمایان و دهلاله تین واتایی، د وی باوهری دا بوو کو زمانقانی، پشکه که ژ هیماناسی و دنهجام دا زمان سیسته مه کی هیماناسیه. نهو دبیژیت:

"زمانقانی ب تنی پشکه که ژ زانستی گشتی یی هیماناسی. دشیان دا هه به کویاسایین ب ریکا هیماناسی دهیته دیتن، د زمانقانی ژی دا بهینه بکارناین." (18)

نه ژ نیرینا سوسوری "زمان چونکی سیسته مه کی هیمای یی ریکهفتنی یه، لهوا گرنگترین سیسته مه دناقبه سیسته مین هیمای دا." بوناغه یه ک بؤقه کولینین (رولان پارتی) دیبایی پیوهندی زمانی دگهل هیمایین دیترا. لی بارت بهروفاژی سوسوری د وی باوهری دا بوو کو هیماناسی پشکه که ژ زمانقانی. نهو د پرتووکا (رهگه زین هیماناسی). Elements of (semiology) دا دبیژیت:

"هیماناسی ده می تووشی دیاردین نه زمانی دبیت، نه چار دبیت کو به ره ژ زمانی بچیت، نهو ژی نه وه کونموونه، به لکو وه کوناقرؤکا بابه تی خوه... ب قی رنگی هیماناسی دچیته دناقبه زمانقانی دا. د راستی دا نهو پیدقییه بریارا سوسوری بهروفاژی بکهین:

زمانقانی پشکه که ژ زانستی گشتی یی هیمایان نینه، هه تا پشکه کا سهره کی و باشا ویژی نینه، به لکو هیماناسی پشکه که ژ زمانقانی." (19)

قی تیورا رولان پارتی کاریگه ریبه کا مه زن ل سهر قه کولینین هیماناسی، تیورین نه ده بی و بابه تین جوانناسی کر و ب تاییه تی ل سهر بابه تی هیماناسیا به ره مه می نه ده بی و نهو به ره مه مین کو زمان دکه قیته د سهنه ری گرنگی پیدانیدا. لی نه گهر نه م بؤچوونین پارتی په سهند بکهین ل وی ده می پیدقییه هیماناسی وان چه مک و بنه مایان د پیوهندی نه زمانی دا بکار بینیت کو زمانقانی دا دهیته بکارناین. نه ژ نیرینه هند یا دروست نینه و ناریشین مه زن دروست دکه ت. پیدقیه به ری خوه بدهینه قی خالی کو هیماناسی، تیوره کا گشتی یه و ژ زمانقانی به رفره هتیره.

ل داوی د شین بیژین کو هیماناسی یاسایین سهره کی و بنه رته تی بخوه قه دگریت کو بنه ما و پیقه رین زمانقانی ئیک ژ پشکین فان یاسایانه. هیماناسی دشیت تاسویین زمانقانی دیار بکه ت؛ هه لهت لدویف هندی کو دناقبه را هه می جوړین هیما پاندا هیمایین زمانقانی و نه ده بی گرنگیه کا پتر هه یه.

که واته دشین بیژین کو هه تا قه کولینین نه ده بی ژی پشکه که ژ هیماناسی لی و هسا خودیا دبیت کو نه گهر ژ روانگیه کا هیماناسیقه به ری خوه بدهینه نه ده بیاتان، نه ده بیات و به ره مه می

تهدهبی بؤ سیستمه مه کی هیماناسی دهیته سنووردار کرن. بیگومان هیماناسی د تیگه هشتنا و اتا سه ره کی یا به ره می دا، هند یا سه ره کفتی نینه و نیاسینه کا ریژه بیسه. دشین بیترین ب ریکا هیماناسی هه تا راده بیه کی دی شین بگه هینه ده لاله تین به ره می. وه سان دیار دبیت کو بکا ریئانا هیماناسی ته نیا د بیاقی سیستمین پیوه ندیکرنی دایه و ب تنی وان

سیمبول و نیشانان کولدویف ریگه فتنه کی ده لاله ت و اتایه کا تایهت دکهن، ب هیما دهیته نیاسین. ب قی رنگی هیماناسی گه لهک سنووردار دبیت و ژ شیانا وی د ره خنه و راقه کرنا ده قی تهدهبی دا دهیته کیم کرن.

ژیدهر:

- (1) ژ بؤ زانیاریین پتر بنیره: Sausure, Ferdinand de, Course in general Linguistics, Translated by wade Baskin, Mc. Geaw Aill, 1956, pp.114-122.
- (2) I bid, pp. 33-40.
- (3) پالمرا فرانک، ر، نگاهي تازه به معناشناسی، ترجمه کورش صفوی، نشر مرکز، تهران، 1366، ص 22.
- (4) بنیره: باطنی، محمد رضا، زبان و تفکر، انتشارات فرهنگ معاصر، چاپ چهارم، تهران 1369، ص.
- (5) چاقین خوه ل من ب نقینه (نیشارهت بده) ته هی هیف هیدی هیدی
- (6) قاسدی روژین تهوری، داروهک! کهنگی باران دهیت؟ ل سه سفره کی کو سفره کا وه سان نینه. دناؤ کولوی تاریی من کو بوچه کی ژي خوه شی تیدا نینه و دیوار کی دنکین بلویلی ل سه دیواری ئودا من (هاوار) ژ حشکاتیی دکله شیت.
- (7) ناخافتین من، مینا په رتووکا چیمه نی رۆن بوون. - ب قه ژه نا گولا سوور. - پشت په سارا ناخافتین گران.
- (8) هه مان، ص 196.
- (9) مه ب فه زانی ل شوینا په یقا (لاله) یا فارسی (نیرگزا) کوردی دانین تا وه کو پتر بابهت رۆن بیت.
- (10) Eco, u. A Theory of semiotics.
- (11) تهو نهو نیسانوکین کو ب داخ و که سه ران زیندینه.
- (12) بنیره: سلدن، رمان، راهنمای نظریه ادبی معاصر، ت: عباس مخیر، طرح نو، تهران 1372، ص 99.
- (13) Caller, Jonathar, stuc Turalist poetlics: structuralism, Linguistics and The Study of Litraure, Rotledge and kegan paul, London, 1989, p. 10.
- (14) saussure, Ferdinand de, op.cit p.33.
- (15) Hatim , Basil and Ian Mason, Discourse and Translator, Longman Group Limited, London, 1990, p. 76.
- (16) احمدی، بابک، ساختار و تأویل متن، ج2، چاپ اول، نشر مرکز، تهران، 1370، ج1، ص 6-7.
- (17) Eco, U, op, cit pp, 6-7.
- (18) sassure Ferdinand de, op.cit p. 33.
- (19) C. Barthes, R. Elem ents of semology Tra, Lavers, A, smith, C. London, 1972, pp. 110-111.